

Riikliku statistika kasutamise uuring 2008

Statistikaamet korraldas 2008. aasta 15. septembrist kuni 3. oktoobrini riikliku statistika põhitarbijate seas riikliku statistika kasutamise uuringu, kasutades selleks veebipõhist küsimustikku. Uuringu eesmärk oli välja selgitada, kas ja millisel määral ollakse rahul ja kursis riikliku statistika kvaliteediga.

Samasugune uuring korraldati ka 2006. aastal, kui küsimustiku väljatöötamisel võeti aluseks Eurostati soovitatud küsimustik, mida nii 2006. kui ka 2008. aasta uuringu jaoks täiendati ning millele lisati võrreldavuse huvides küsimusi eelmistel aastatel Statistikaametis korraldatud kasutajauuringutest.

Uuringus oli 13 küsimust, neist 10 puhul oli võimalus vastust vabas vormis täpsustada, kommenteerida või selgitada ja arvamust avaldada.

Kõik küsitud hinnangud paluti anda Statistikaameti kasutajauuringutes kasutataval 10-pallisel skaalal.

Veebiankeet asub aadressil

<http://www.stat.ee/files/uuringud/cop2008/?id=670d1ecdf3e2b88008f28f10594f2722>.

Põhitarbijate hulka arvati

- asutused, kellega Statistikaamet kooskõlastab oma iga-aastast tööprogrammi (riiklikud vaatlused),
- viimase kahe aasta jooksul Statistikaameti tooteid ja teenuseid kasutanud organisatsioonid ning
- 2006. aastal analoogilises riikliku statistika kasutamise uuringus osalenud asutused.

Uuring hõlmas järgmisi tarbijarühmi: avalikust sektorist ministeeriumid ja nende allasutused, riigikogu komisjonid, muud avaliku sektori organisatsioonid, maavalitsused, kahe suurema linna kohalikud omavalitsused; samuti teadus- ja haridusasutused, rahvusvahelised organisatsioonid, eraettevõtted (sh AS-id, OÜ-d), sihtasutused, pangad, meedia ja MTÜ-d (seltsid, ühingud, liidud jms).

Teavituskiri saadeti e-posti teel 319 teadaolevale kontaktisikule ja 164 suurema organisatsiooni või ettevõtte üldaadressile palvega edastada kiri sobivatele statistikatoodete ja -teenuste kasutamise kogemusega inimestele.

Et 2006. aasta uuringus oli vastajate arvu vähesuse tõttu meedia kasutajarühma näitajate usaldusväärsus väike, saadeti e-kiri täiendavalt meediaettevõtete 106 adressaadile.

Uuringu algusest teavitati umbes 600 statistikatarbijat ja paluti täita küsimustik.

Kahe nädala pärast saadeti meeldetuletuskiri ja osa vastajatega kontakteeruti ka telefoni teel.

Selle tulemusel saadeti Statistikaametile 114 täidetud küsimustikku (vt tabel).

Valim ja vastajad kasutajarühma järgi, 2008

Kasutajarühm	Valim	Vastajad	Vastamise määr, %	Vastanuid, %
Avalik sektor	160	50	31,3	43,9
ministeerium, riigiasutus	97	31	32,0	27,2
maavalitsus, kohalik omavalitsus	35	11	31,4	9,6
riigikogu	28	8	28,6	7,0
Teadus- ja haridusasutus	89	23	25,8	20,2
Ettevõtte, pank	145	28	19,3	24,6
Meedia	17+106	4	3,3	3,5
Muu asutus	72	9	12,5	7,9
MTÜ	57	9	15,8	7,9
rahvusvaheline organisatsioon	15	0	-	-
Kokku 2008. aastal	589	114	19,4	100,0
Kokku 2006. aastal	366	188	51,4	

Võrreldes 2006. aastaga oli vastajate arv tunduvalt väiksem. Üks põhjus võis olla asjaolu, et seekord sobivaid statistikatoodete ja -teenuste kasutamise kogemusega kontaktisikuid eelnevalt ei täpsustatud. Hilisem analüüs näitas, et küsitlusperioodil oli ankeeti väljaspool SA ja RM-i arvutivõrku vaadanud (avanud) umbes 300 kasutajat, kuid osa ankeedi täitmist alustanud vastajaid katkestas.

2008. aasta vastamise määr ei ole eelmise uuringuga võrreldav, sest põhitariibijate teavitamine toimus teistmoodi.

Uuringu tulemused on esitatud protsentides ja/või keskmiste hinnangutena. Riikliku statistika kvaliteedinäitajate puhul arvestati ainult statistikavaldkonna reaalsete kasutajate hinnanguid.

Tulemuste tõlgendamisel tuleb pöörata tähelepanu asjaolule, et meedia (ja ka MTÜ-de) näitajate usaldusväärsus on vastajate arvu vähesuse tõttu väike.

Tulemused

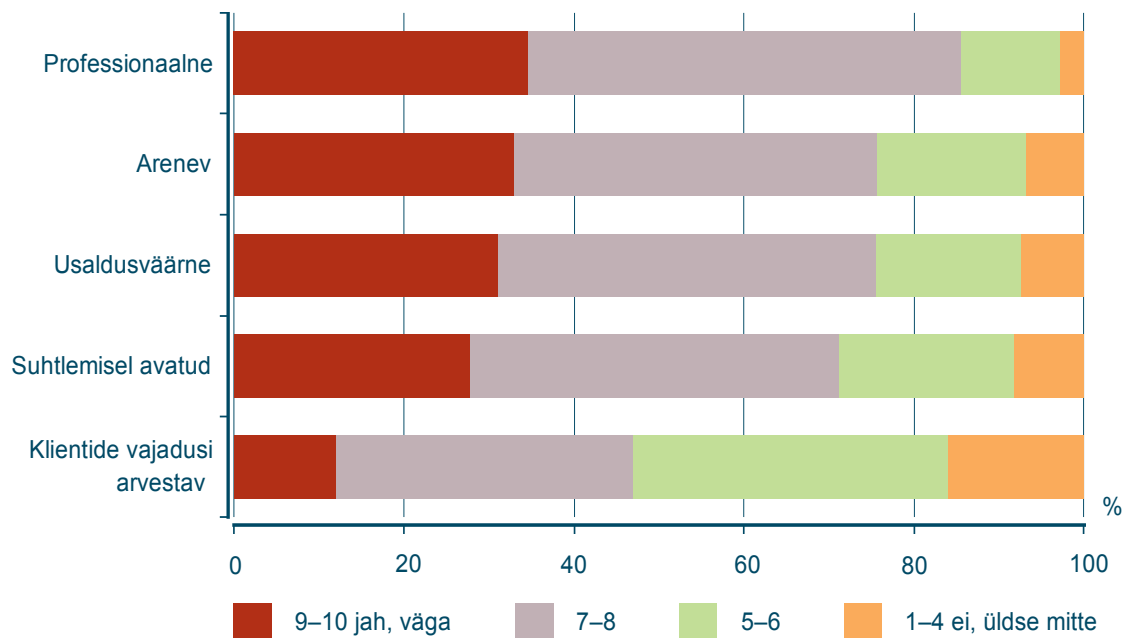
2008. aasta statistika kasutamise uuringu tulemuste põhjal hinnati kokkuvõtlikult Statistikaameti tööd kõrgemalt kui 2006. aastal (keskmine hinnang 10-punktilisel skaalal tõusis 6,1-st 7,3-ni, kusjuures nii nagu 2006. aastal oli enamik hinnanguid vahemikus 7–10 punkti).

1. Omadussõnad, millega iseloomustati Statistikaametit, olid valdavalt positiivsed (87%). Kõige sagedamini nimetati usaldusväärsust, professionaalsust ja täpsust. Samuti võib esile tuua Statistikaameti iseloomustamiseks korduvalt kasutatud omadussõnu: arenev, abivalmis, sõbralik, avatud.

Statistikaameti rolli iseloomustamiseks märkis 87% vastajatest andmete kogumist ja 76% andmete töötlemist. Infoteenuse pakkujaks pidas Statistikaametit 43% vastajatest.

2. Pea samamoodi nagu 2006. aasta uuringus hinnati Statistikaametit statistilise info pakkujana professionaalseks (keskmine hinne 7,9) ning usaldusväärseks ja arenevaks (keskmine hinne 7,5). Professionaalsust hindas 86% vastanutest vahemikus 7–10 punkti. Klientide vajaduste arvestamist (keskmine hinne 6,3) hinnati veidi madalamalt kui 2006. aastal (6,7), kuid ka see hinnang jäi positiivsete hinnangute piiridesse. Kõige rahulolevamad vastajad olid teadus- ja haridusasutused ning kõige madalamalt hindasid Statistikaameti tööd ettevõtted.

Hinnang Statistikaametile statistilise info pakkujana

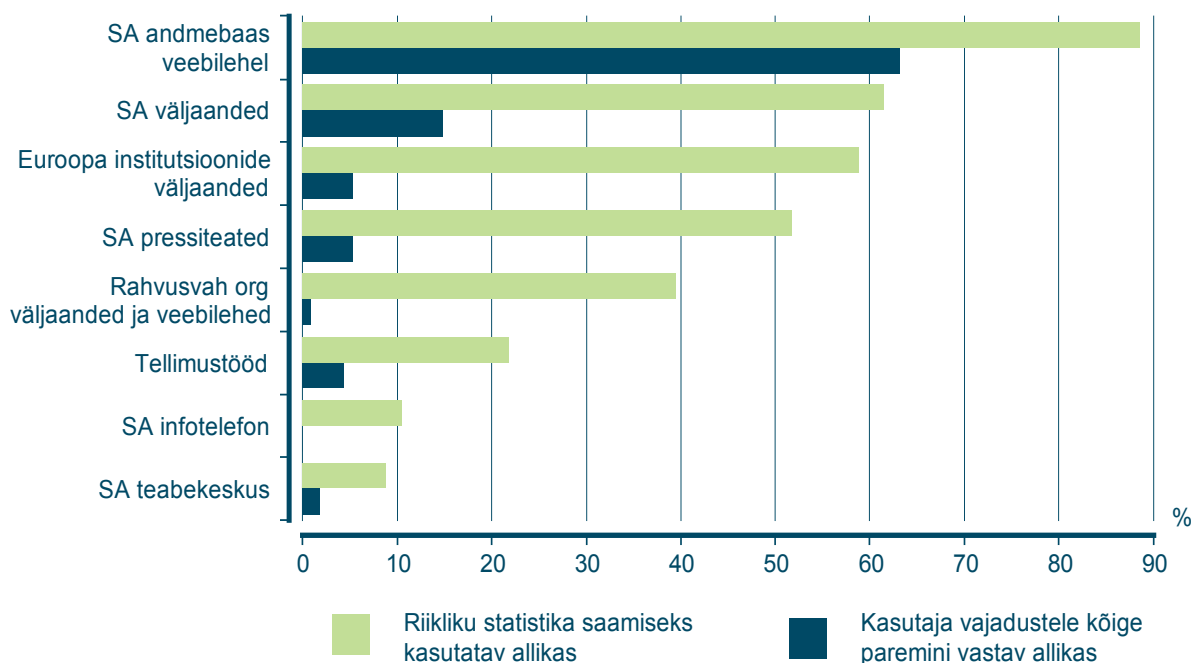
3. Statistilise info hankimisel kasutati kõige rohkem Statistikaameti veebilehel asuvat andmebaasi (89%). Üle 2/3 vastanutest märkis, et kasutab 2–4 andmeallikat.

Statistikaameti andmebaas veebilehel vastab ka kõige paremini kasutajate vajadustele (63%), sellele järgnesid trükised (15%). Kasutajarühmiti olid veebilehel asuva andmebaasi kõige rohkem ära

märkinud taas haridus- ja teadusasutused ning avalik sektor (mõlemad üle 90%). Eriti palju kasutavad haridus- ja teadusasutused Euroopa institutsioonide väljaandeid (96%).

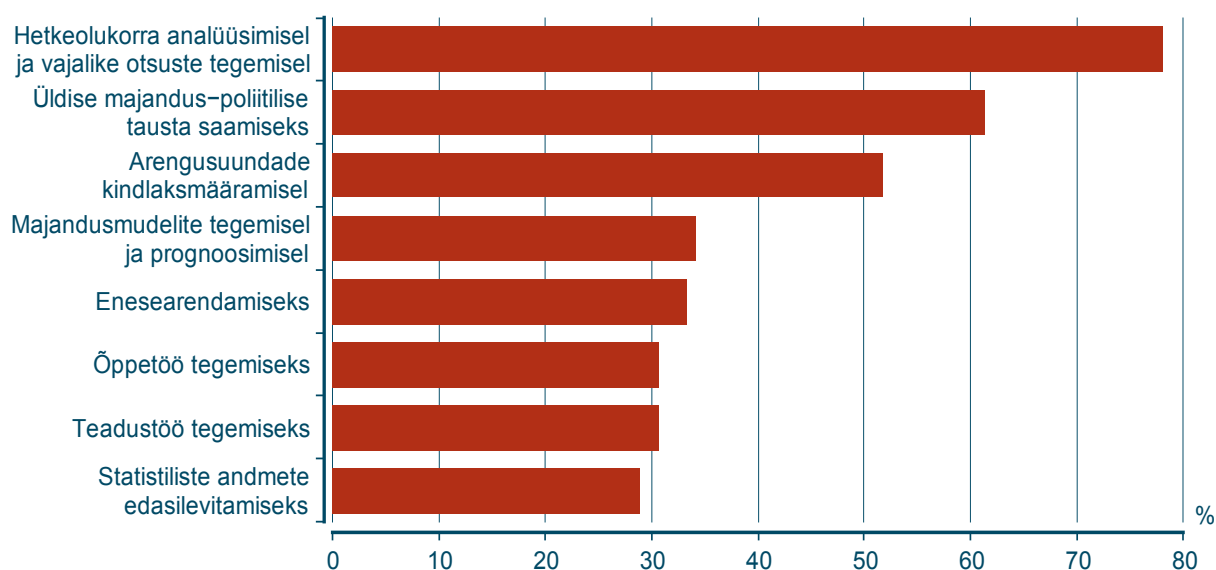
Võrreldes 2006. aasta uuringuga olid suurimad muutused Statistikaameti trükiste kasutamise vähenemine (71-st 61-ni) ja andmebaasi kasutavate ettevõtete protsendi märgatav suurenemine (78-st 86-ni).

Riikliku statistika saamiseks vajalikud allikad ja nende vastavus tarbija vajadusele

4. Statistika kasutajate eesmärgid on sarnased 2006. aasta uuringu tulemustega. Veidi on suurenenud statistika kasutamine olukorra analüüsimiseks ja vajalike otsuste tegemiseks (74%-st 78%-ni) ning õppe- ja teadustööks, vähenenud aga vajadus kasutada statistikat arengusuundade kindlaksmääramisel (64%-st 52%-ni).

Riikliku statistika kasutamise eesmärgid

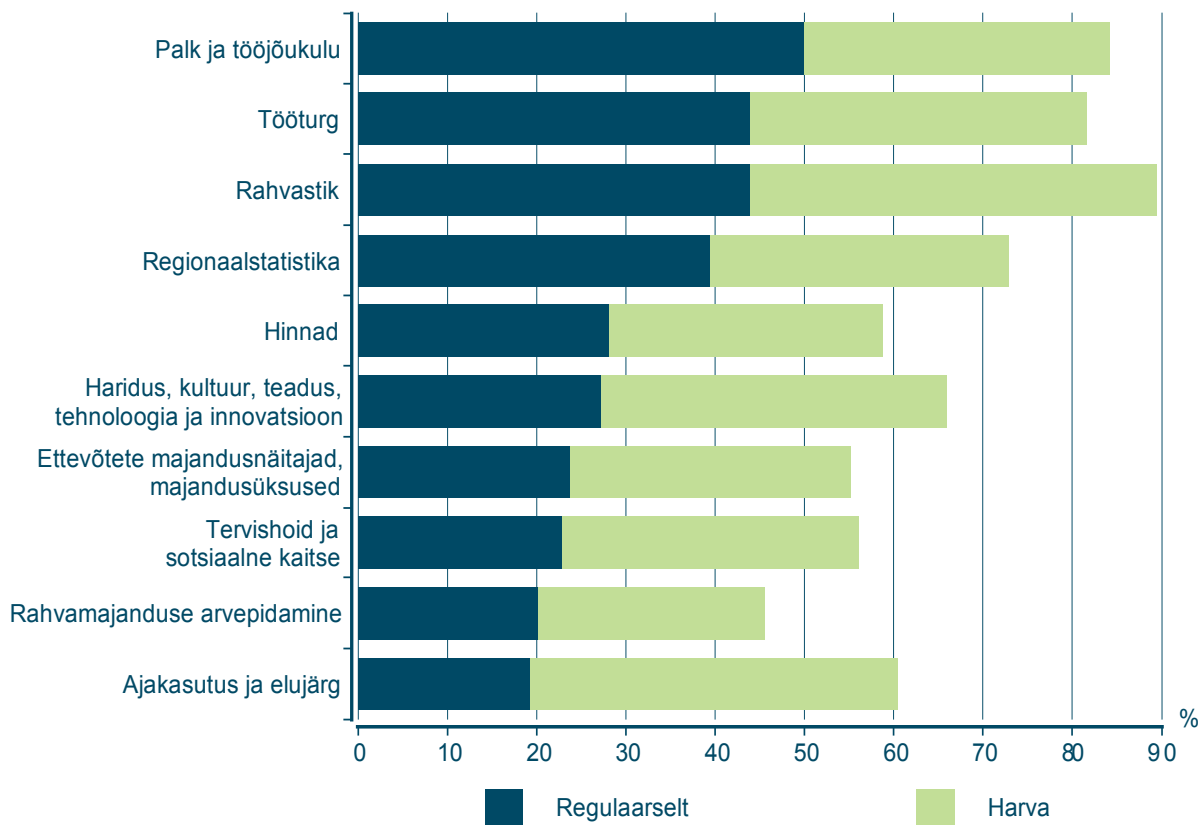
5. Andmeallikale viitamist peeti nii 2006. kui ka 2008. aasta uuringus üldiselt iseenesestmõistetavaks. Andmeallikale jätab viitamata mõni üksik (4%) ja viiendik teeb seda kuidas kunagi (21%). Endiselt

viitavad kõige korrektsemalt meedia (100%) ning teadus- ja haridusasutused (96%). Kõige vähem viitavad ettevõtted — 11% ei viidanud üldse ja üle kolmandiku (39%) viitab vahetevahel.

6. Riikliku statistika valdkondadest kasutati kõiki küsimustikus toodud 19 valdkonda. Regulaarselt kasutati kõige rohkem palga ja tööjõukulu andmeid (50% vastanutest). Järgmiste valdkondadena olid enam kasutusel tööturg ja rahvastik (mõlemad 44%) ning regionaalstatistika (40%). Võrreldes 2006. aastaga olid nii enam kasutatavad valdkonnad kui ka nende valdkondade andmete kasutamise sagedus üsna sarnased.

Teiste riikide näitajatega võrdluseks kasutati statistikat kõige rohkem keskkonna (60%), ehituse ja kinnisvara (50%) ning väliskaubanduse, sisekaubanduse, teeninduse ja toitlustuse (44%) puhul.

Riikliku statistika kasutamine valdkonna järgi

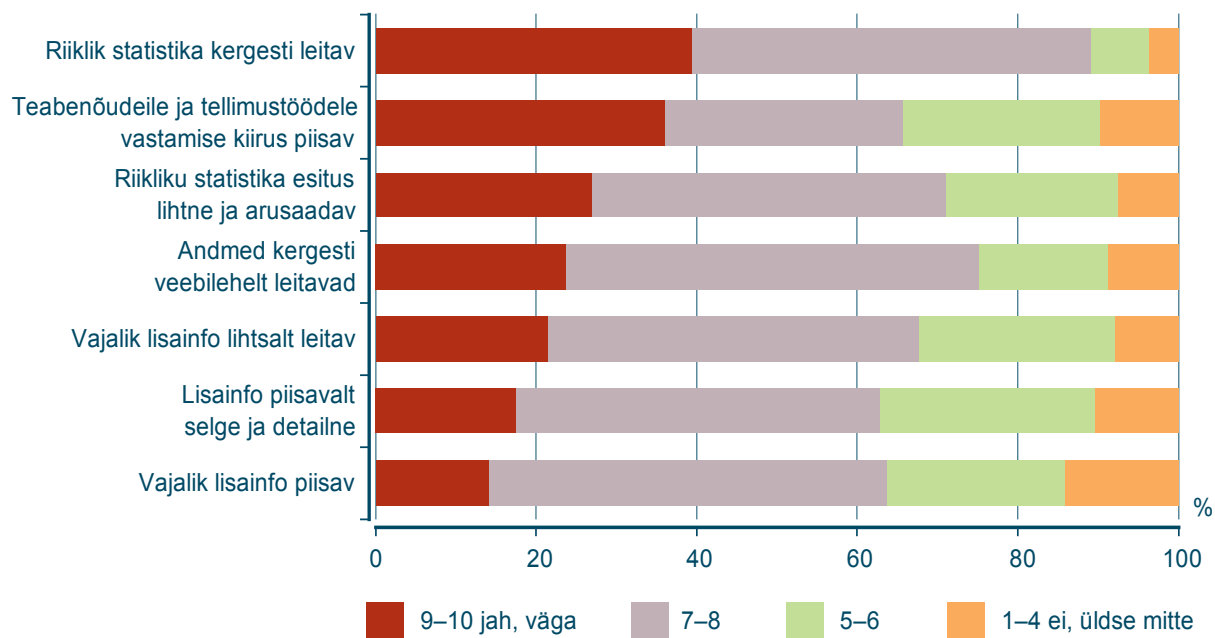
7. Nii nagu 2006. aasta uuringu puhul selgus ka 2008. aasta uuringu tulemustest, et enam kui pooled kasutajatest ei osanud hinnata metoodika usaldusväärsust, andmete täpsust ja ajakohasust. Metoodika usaldusväärsuse puhul ulatus vastus „ei oska öelda” ligi 70%-ni: keskkonnal oli see 69% ja rahandusel 67%. Samal ajal oli vähem neid, kes ei pea metoodikat usaldusväärseks (alla 5%). Ilmnes, et suur osa andmekasutajaid (40%) peab usaldusväärseks just nelja statistika põhivaldkonna andmekvaliteeti. Üldhinnang andmete kvaliteedile jäi valdkondade kaupa 6,4 ja 7,5 vahele (10-pallisel skaalal).

8. Teadlikkus statistika levitamise tavadest ei ole võrreldes 2006. aastaga muutunud: kolmandik statistika kasutajatest pole avaldamiskalendritest teadlikud, pooled vastajad olid kindlad, et andmed avaldatakse väljakuulutatud kuupäevadel, ülejäänutel ei olnud asjakohast kogemust. Kolmandikul kasutajatest on piisavalt infot riikliku statistika täpsustamise kohta ja 40% ei pea seda oluliseks.

9. Keskmised hinnangud riikliku statistika kättesaadavuse ja selguse kohta olid samuti mõlema uuringu puhul väga sarnased. Kõige rohkem ollakse rahul sellega, et statistika on kergesti leitav (keskmine hinnang 8 punkti), kõige vähem ollakse rahul vajaliku lisainfo piisavuse (6,7) ja selgusega (6,8), kusjuures kasutajarühmadest andis lisainfo kohta kõige madalamad hinnangud avalik sektor. Kõige kõrgemalt hindas 2008. aastal andmete ja lisainfo leidmise võimalusi meedia (2006. aastal olid meedia hinnangud aga kõige madalamad).

Statistika leitavusega olid kasutajad 2008. aastal väga rahul — 89% kasutajatest andis hindeks 7–10 palli —, kuid arvamus esituse lihtsuse ja arusaadavuse kohta langes 10 protsenti (81%-st 71%-ni). Vajaliku lisainfo piisavusega ei ole tarbijad endiselt eriti rahul, ehkki eelmise uuringuga võrreldes rahulolu siiski veidi suurenes (60%-st 64%-ni).

Hinnang riikliku statistika kättesaadavusele ja selgusele

10. Riikliku statistika kvaliteeti võrreldes teiste Euroopa riikidega hindas keskmiselt 40% kasutajatest paremaks või samasuguseks, 54% vastanutest aga ei osanud hinnangut anda. Võrreldes eelmise uuringuga hindasid statistika kvaliteeti teistest paremaks märgatavalt enam teadus- ja haridusasutused (kasv 10%-st 17%-ni) ja ka avalik sektor (kasv 7%-st 11%-ni).